

Камские. Българитѣ не сѣ власи, т. е. ромъни, но тѣ сѣ волохи, т. е. нѣбогатни обитатели на Волга, а ромънитѣ сѣ заели името си отъ българитѣ. (Die Bulgaren sind keine Walachen, d. h. Rumunji; sie sind aber Wolochen, d. h. ehemalige Volga-Anwohner, und die Rumunji haben ihren Namen Walachen, von den Bulgaren geborgt o. c. p. 294.). Какъ обаче името българинѣ се е образувало отъ Волга, Енгелъ не казва. Само слѣдъ като билъ напечаталъ съчинението си, той узналъ отъ една рецензия на *Reinegg*, *Histor.-geogr. Beschreibung vom Caucasus* въ Götting *Gel. Anz.* (7. ян. 1797, № 4.), че татаритѣ наричали и сега Волга — *Bulga*, когато кавказкитѣ народи я зоватъ EteI. Като отбѣлзва това интересно свѣдѣние (узнато за жалость твърдѣ късно) въ свои прѣдговори, напечатанъ слѣдъ като трудътъ му билъ приключенъ, Енгелъ добавя: „Това би дало едно много естествено производство на татарското име на татарскитѣ национални сродници — българитѣ, отъ името на рѣката“. (Dies gäbe ja eine sehr natürliche Fluss-Ableitung des tatarischen Namens der tatarischen Nationsverwandten, der Bulgaren“, p. VII).

Освѣтъ тая етимология ние намираме обаче у Енгела още една. На стр. 252. като говори именно за двама български войводи *Drongo* и *Wulger*, той се пита пакъ тамъ: „кой може да смѣта, че е невъзможно, да е получилъ народътъ собствено отъ послѣдния опрѣдѣлено име, и то както у Византийцитѣ, така и у славянитѣ и у руситѣ еднообразно“¹⁾

Отъ Волга тѣлкува „българинѣ“ и *Карамзинъ*, съ тая разлика, че споредъ него самата Волга се е казвала едно врѣме *Булгар*, както били твърдѣли и арабскитѣ историци. За Карамзина остава само едно нѣщо неясно, „народъ ли отъ рѣки, или рѣка отъ народа получила свое имя“²⁾ (Карамз. *Ист. Росс. I*, заб. 41.). Както се вижда обаче отъ една малка бѣлѣжка у Карамзина, мнѣнието, че Волга се е казвала нѣкога Булгар, се дължи прямо на Хербело (d'Herbelot), който безъ никакви цитати твърди въ своята извѣстна „*Bibliothèque orientale ou dictionnaire universel* contenant généralement tout ce qui regarde la connoissance des peuples de l'Orient“ etc. Maestricht MDCCLXXVI., стр. 197., 1776: „Bulgár, que l'on appelle aussi Bulár, est le nom d'un grand pays septentrional, qui s'étend à l'Orient du Rha, fleuve que nous appelons aujourd'hui Volga et qui a porté autrefois le nom de Bulgár.“²⁾

¹⁾ Einer dieser Anführer hiess *Drongo*, der andere *Wulger*: und wer kann es für unmöglich halten, dass von den letzteren die Nation eigentlich einen bestimmten Namen, und zwar bey den Byzantinern sowohl als Slaven und Russen gleichförmig erhalten hat?

²⁾ Интересно е, че още Хербело обяснява и думата *булгаръ*, която играе такава роля въ етимологията на Раковски, отъ името българинѣ. Булгаръ билъ единъ видъ дребно жито, наречено така, защото растѣло въ изобилие въ земята на българитѣ: ... „Les Turcs appellent en leur langue *Bulgar*, une espèce de petit froment, que les Latins ont appelé *Far* et les Italiens nomment aujourd'hui *Farro*, à cause qu'il croit en abondance dans le pays des Bulgares“. Хербело привежда още и това, че *булгари* се нарича единъ видъ кожа (мароканъ) и че така е прѣимството на единъ арабски списателъ. „On appelle aussi en la même langue *Bulgari* le maroquin de Levant, comme qui dirait *cuir de Bulgarie*; de la même manière que nous disons cuir de Russie ce que le vulgaire vache de Roussi. — Bulgari est encore le surnom de Borhan Ibrahim Ben Josef, auteur d'un Scharh ou commentaire sur le livre de Samarcandi, intitulé *Adab*“.